

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 13 november 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 04 september 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de wetenschappelijke, historische en artistieke waarde:

- als monument:

Het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, gelegen te

Leuven (Leuven), Kardinaal Mercierplein 2;

bekend ten kadaster:

Leuven, 2e afdeling, sectie C, perceelnummer 126S(DEEL).

Wegens de historische en artistieke waarde:

- als monument:

Het Seminarie Leo XIII, gelegen te

Leuven (Leuven), Andreas Vesaliusstraat 2;

bekend ten kadaster:

Leuven, 2e afdeling, sectie C, perceelnummer 103H2(DEEL).

Wegens de historische en artistieke waarde:

- als monument:

De annexen van het Hoger Instituut van Wijsbegeerte en van het Seminarie Leo XIII, gelegen te

Leuven (Leuven), Tiensestraat 112 en 120-124; Andreas Vesaliusstraat 2;

bekend ten kadaster:

Leuven, 2e afdeling, sectie C, perceelnummer 103H2(DEEL).

Wegens de historische waarde:

- als stadsgezicht:

De site van het Hoger Instituut van Wijsbegeerte, Seminarie Leo XIII en de annexen en onm. omgeving, gelegen te

Leuven (Leuven), Tiensestraat ; Kardinaal Mercierplein ; Andreas Vesaliusstraat ;

bekend ten kadaster:

Leuven, 2e afdeling, sectie C, perceelnummers 103H2(DEEL), 105M, 105P, 105R, 126S(DEEL), 126T.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Wetenschappelijke, meer bepaald de historisch-wetenschappelijke waarde van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte:

door Désiré Mercier in 1889 opgericht als instelling die, zoals gepropageerd door paus Leo XIII, zich zou toelagen op de heropleving van de thomistische filosofie, heeft het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte zich geprofileerd als een baanbrekend en internationaal gerespecteerd neothomistische onderwijs- en onderzoekscentrum, waar de confrontatie van de humane met exacte wetenschappen geconcretiseerd werd in de uitbouw van het eerste Belgische laboratorium voor experimentele psychologie. Later onder meer ook met de organisatie van het Husserl-archief, dat een groot deel van de nalatenschap van de Duitse filosoof en fenomenoloog Edmund Husserl bewaart en de befaamde "Husserliana" uitgeeft. Als dusdanig is het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte onlosmakelijk verbonden met niet alleen de ontwikkelingsgeschiedenis en internationale uitstraling van de Katholieke Universiteit van Leuven maar ook met de evolutie van het wijsgerig wetenschappelijk onderzoek en onderricht in het algemeen, en bezit het dus een belangrijke documentaire waarde.

Historische, meer bepaald de historische en architectuurhistorische waarde van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte:

opgetrokken in 1893-1894 door architect Joris Helleputte, vormt het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte typologisch en architecturaal een bijzonder fraai en tot op heden gaaf bewaard homogeen ensemble. Het omvat een poorttoegang in een bakstenen afsluiting met hekwerk, een presidentswoning en een portierswoning palend aan het Kardinaal Mercierplein, een bibliotheekgebouw verderop en de hoofdvleugel of het eigenlijke "Sint-Thomasinstituut" achteraan.

De sobere en rationele neogotische vormgeving van de gebouwen is illustratief voor het oeuvre van Helleputte: een "traditionele" baksteenarchitectuur, horizontaal gearticuleerd door contrasterende muurbanden en lijsten, met decoratieve houten en smeedijzeren beëindigingen, geaccentueerde gevelpartijen en uitgebouwde of hoger opgetrokken volumes. Hierin werd een ouder, mogelijk tot de 16de eeuw opklimmend pand opgenomen, dat een uitgesproken neogotische vormgeving kreeg met decoratieve inbreng van O. Algoet.

Aan de historische totstandkoming van het Instituut en de inspirerende en artistieke betrokkenheid van hoogleraar Armand Thiéry in de verdere uitbouw, herinneren het door Ephrem

uitgevoerde bronzen standbeeld van de stichter-president Désiré Mercier en de door Thiéry hier geplaatste gipsen afgietsels van de reliëfs - voorstudies - voor het "Monument van de Arbeid", dat op naam staat van de gekende beeldhouwer Constant Meunier. Met zijn gekasseide ingang en stemmige beplante omkadering, waaronder de opvallende Japanse honingboom en treurbeuk, en met zijn relatieve "beslotenheid" vormt dit nog gaaf bewaard ensemble een sfeervolle enclave in dit voorts dicht bebouwde stadsgedeelte.

Artistieke waarde van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte:

naast nog bewaarde karakteristieke interieuronderdelen als onder meer de bordestrap in het trappenhuis, de raadzaal en een typerende aula met houten klapbanken in de hoofdvleugel, onderscheiden de meest representatieve ruimten zich door een bijzonder rijke interieurdecoratie.

Voornamelijk in de presidentswoning met de sierlijke houten bordestrap, de gelijkvloerse salons met fraai wanddecor, meubilair en schouwen, de boven- en zolderverdieping met het Husserl-archief en de nagenoeg intact bewaarde inrichting van de privé-keuken van D. Mercier, waar de geraffineerde decoratie met een rijke polychrome beschildering door O. Algoet en de glasramen, waaronder een uitbeelding van Thomas van Aquino en uitgevoerd door A. Verhaegen, getuigen van een kwalitatief hoogstaand vakmanschap. In de hoofdvleugel getuigen de opmerkelijke houten plafondstructuur en het verfijnde decor in de Kardinaal Mercier-zaal van het voornamelijk karakter van deze imposante ruimte.

Historische, meer bepaald de historische en architectuurhistorische waarde van het Seminarie Leo XIII:

in neogotische stijl ontworpen door architect Joris Helleputte en gebouwd in 1895-1897 als huisvesting van priesters-studenten aan het nabije Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, vormt het Seminarie Leo XIII een impressionant volume. Zijn beeldbepalende inplanting resulteert uit het concept van de twee haaks opgestelde vleugels en aansluitende kapel - met een in 1930 toegevoegde sacristie en monument voor Kardinaal Mercier - en het overhoeks uitgebouwde trappenhuis in de oksel als hoofdcirculatie-as.

Binnen Helleputtes'oeuvre vertegenwoordigt het een representatieve realisatie, met een karakteristieke architecturale vormgeving beantwoordend aan de verschillende functies die ondergebracht werden binnen het complex. Voor de seminarievleugels betreft het een typerende regelmatige ritmische compositie met verticaliserende Brugse traveeën die doorbroken wordt door gedifferentieerd uitgewerkte en risalietvormige gevelpartijen en een polygonale diensttraptoren, voor het trappenhuis een hoger opgetrokken volume met geprononceerde torenuitbouw en achterin een aansluitende toren met sanitaire voorziening, en voor de kapel een geordondeerde sobere architectuur met steunberen.

Door zijn specifieke inplanting en monumentaal voorkomen, visueel nog versterkt door de qua lengte imponerende straatafsluiting met toegangspoort, neemt het complex onmiskenbaar een dominante positie in binnen het straatbeeld. Zijn quasi geïsoleerde opstelling wordt nog geaccentueerd door de omkadering met de voortuin en de ruime achtertuin met belvédère-terras met bruine beuk, een rij zomerlinden en een plataan.

Artistieke waarde van het Seminarie Leo XIII:

in het opmerkelijke trappenhuis getuigen de markante ruimtewerking en de originele opbouw met expressief contrasterend en koloristisch gebruik van "traditionele" en "moderne" materialen van een creatieve en kwaliteitsvolle uitwerking.

De door architect J.F. Piscador voltooide seminariekerk, waarvan het interieur onder spits-tongewelf met geïntegreerde ijzerstructuur eertijds rijkelijk gepolychromeerd en gedecoreerd was, getuigen het hoofdaltaar met de door José Van Aerschodt vervaardigde tabernakel deur en de bijzonder fraaie suite van polychrome glasramen die de vijftien mysteries van de H. Rozenkrans voorstellen en uitgevoerd werden door de Gentse glazenier Gustaaf Ladon, nog van de oorspronkelijke stilistisch homogene binneninrichting.

Historische, meer bepaald de architectuurhistorische waarde van de annexen van het Hoger Instituut van Wijsbegeerte en van het Seminarie Leo XIII, met name het Heilig-Harthuis met inbegrip van de straatafsluiting, het Sint-Annahuis, het Sint-Jozefhuis, het Sint-Franciscushuis en het belendende hoekhuis, gelegen Andreas Vesaliusstraat nr. 2 en Tiensestraat nrs. 112, 120-122 en 124:

los van een gepland totaalconcept in U-vormige configuratie totstandgekomen, door stelselmatige nieuwbouw en incorporatie van bestaande panden in de periode 1899-1908, vormen deze annexen een origineel ensemble van gebouwen met gevarieerde typologie en stijlkenmerken. Het feit dat deze gebouwen onderling verbonden werden door een inventief trappen- en bruggensysteem, toont hun functionele band aan. Gerealiseerd in nauw samenwerkingsverband door opdrachtgever en inspirator Armand Thiéry en architect Joseph François Piscador, en, voor de decoratieve uitvoering, door diverse befaamde kunstenaarsateliers, vormt dit ensemble van annexen een mooi voorbeeld van "totaalkunst".

In "extensie" van het Leo XIII-seminarie in 1900-1903 opgetrokken als residentie voor de president en verblijf voor reeds tot priester gewijde studenten, vormt het Heilig-Harthuis met zijn hoger opgetrokken driehoekig trappenhuis en aansluitende rechthoekige woonvleugel in geknikte opstelling, en zijn neogotische vormgeving beïnvloed door de art nouveau, typologisch en stilistisch een bijzonder opmerkelijke constructie die, met de straatafsluiting in het verlengde van het Seminariecomplex, een opvallend herkenningspunt vormt in dit stadsdeel.

Het Sint-Annahuis, ontworpen in 1904, afficheert met zijn haast volledig opengewerkte gevelstructuur duidelijk zijn initieel bestemmingsconcept als boekhandel van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte. Met de typerende brede venster- en smalle deurtravee en een uitgebouwde traptoren aan de achterzijde en zijn architecturale vormgeving in een eclectische stijl met neogotische en art nouveau-elementen, vormt het typologisch en stilistisch een opvallend volume in het straatbeeld.

Als inpandig gelegen vrij monumentaal volume met diepliggend souterrain, getuigt het Sint-Jozefhuis van 1908 van een meer functioneel en rigoureuze opgevatte eclectische architectuur, met een gediversifieerd materialengebruik en een ostentatieve structurele en decoratieve verwerking van ijzer.

Het belendende huis Tiensestraat nr. 122 en het ernaast gelegen nr. 120, als Sint-Franciscushuis ingericht, getuigen nog treffend voor de oorspronkelijke 19de-eeuwse basisbebouwing met neoclassicistisch uitzicht in deze straat en bewaren nog hun oorspronkelijke, met faïence-tegels bezette verbindingen met het H. Harthuis.

Ontworpen in 1899 als eerste annexe, neemt het pand Tiensestraat nr. 124, dat onder de benaming "Nova et Vetera" gebouwd werd als drukkerij en uitgeverij van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, een bijzondere plaats in door zijn beeldbepalende hoekinplanting en zijn architecturale vormgeving in een classicerende eclectische stijl.

Artistieke waarde van de annexen van het Hoger Instituut van Wijsbegeerte en van het Seminarie Leo XIII, met name het Heilig-Harthuis met inbegrip van de straatafsluiting, het Sint-Annahuis, het Sint-Jozefhuis, het Sint-Franciscushuis en het belendende hoekhuis, gelegen Andreas Vesaliusstraat nr. 2 en Tiensestraat nrs. 112, 120-122 en 124:

naast zijn neogotische vormgeving met karakteristiek ordonnerend ritme met Brugse traveeën, het expressieve kleurrijke materialengebruik en het decoratieve metselwerk, positioneert het Heilig Harthuis zich vooral door zijn opmerkelijk trappenhuis. De originaliteit van concept en vormgeving liggen in zijn krachtige volumewerking, zijn verticaliserende wenteltoren en centrale lichtschacht met klimmende ordonnantie, en zijn terrasvormige beëindiging. De artistiek en vakkundig hoogstaande kwaliteiten van dit trappenhuis manifesteren zich inwendig in de originele ruimtewerking en dynamische opbouw, de structurele en ornamentale verwerking van traditionele en moderne materialen, de bijzonder rijke interieurdecoratie die alom doordrongen is van symboliek rond paus Leo XIII, Thomas van Aquino, het H. Hart. De opmerkelijke figuratieve tegelbezettingen, de glasramen en in de privé-kerk de muurschilderingen en

het mobiliair, zijn het gezamenlijk oeuvre van de ateliers en kunstenaars A. Charlier, J. Osterrath, G. De Geetere; in de woonvleugel zijn in de voormalige Heiligenzaal de gemaroufleerde muurschilderingen van de hand van G. Petit.

Naast de fraaie sculpturen als decoratie van gevel en bedaking en uitgevoerd door Fr. Vermeylen en B. Van Uytvanck, bewaart het Sint-Annahuis een traptoren die getuigt van een originele uitwerking, met bovenaan een ingebouwde privé-kapel met altaartombe en inscripties in de mozaïekvloer, en een belvédère als bekroning.

Afgezien van een nagenoeg intact bewaarde keukeninrichting, bewaart het Sint-Jozefhuis onder meer nog in twee schouwen fraaie thematische tegeltableaus uit het atelier A. Charlier en een decoratieve glas-in-looddeur van het atelier J. Osterrath, als verbinding met het Heilig-Harthuis.

Historische waarde van de site van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, van het Seminarie Leo XIII en van de annexen met hun onmiddellijke omgeving:

het betreft hier een historisch sterk geladen site, meer bepaald als organisch gegroeide "universiteitssite" die met de inplanting vanaf 1893 van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte en de verdere uitbouw met het Seminarie Leo XIII en de annexen, een dominante aanwezigheid vertoont en een stempel drukt op de architecturaal-stedenbouwkundige ontwikkeling van de Leuvense binnenstad. In de periode 1955-1974 werd deze site nog ingevuld met de inplanting en uitbreiding van de historisch aanverwante Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

De open ruimten, tuinen, beplantingen en het padencircuit, die visueel de functionele band tussen de diverse complexen onderlijnen, maken intrinsiek deel uit van deze site en bepalen de historisch oorspronkelijke perspectivische gezichten op het waardevolle, als monument voorgestelde patrimonium. Binnen deze context geven, binnen de omkadering van de complexen, de 19de-eeuwse rijhuizen Tiensestraat nrs. 114, 116, 118 in aansluiting met het Sint-Franciscushuis nr. 120-122, nog de schaal aan van de vroegere basisbebouwing.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 15-10-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN